

Webinar

Een wereld vol warmte zonder aardgas

13 mei 2020
Ewald Slingerland

GREENVIS
ENERGY SOLUTIONS

Ewald Slingerland (1983)

- >10 jaar ervaring in advies en ontwikkeling duurzame warmte, gebouwen en gebieden
- Laatste 2 jaar als ontwikkelaar van warmtenetten
- Kantoor Greenvis in Utrecht

GREENVIS
ENERGY SOLUTIONS

Ewald Slingerland
16 November 2017
Nationaal Warmtecongres

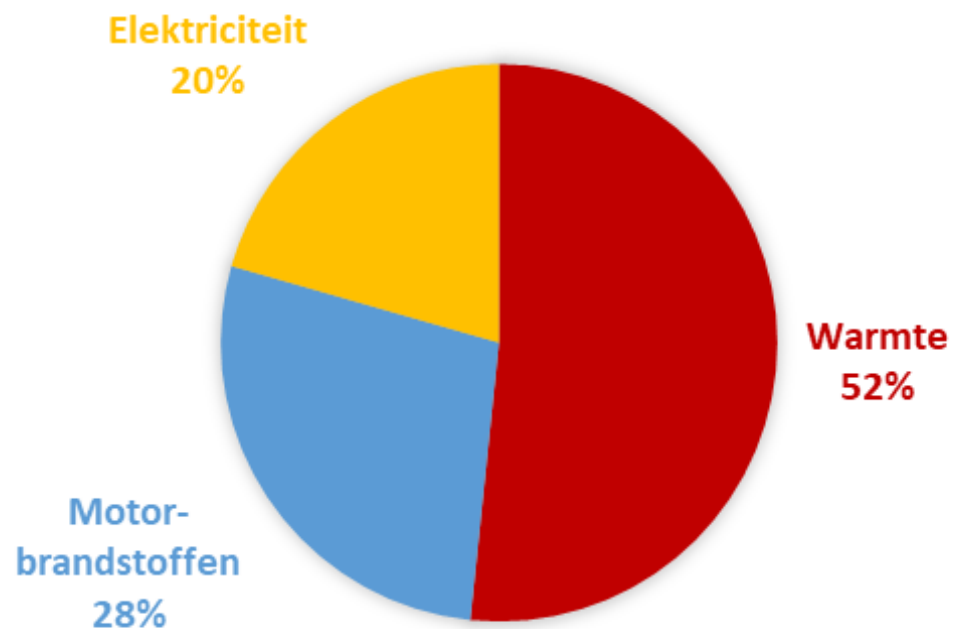
“Ondernemen richting een toekomst zonder collectieve verslaving aan het paardenmiddel aardgas.”

Foto: JePP.nl | Ilse Leijtens

Ga naar www.menti.com
code **52 10 84**

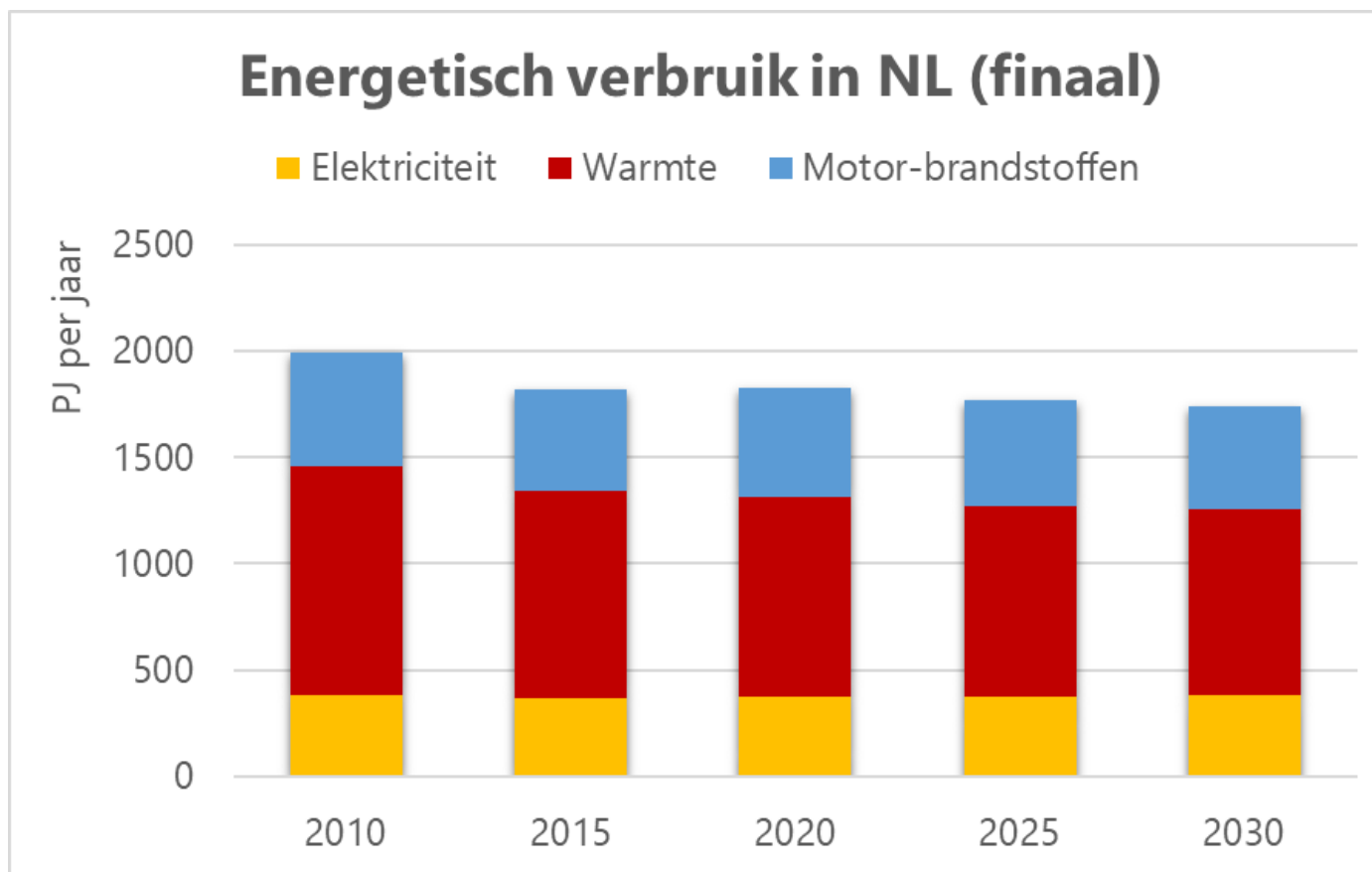
Waarvoor gebruiken we energie?

VERDELING ENERGETISCH VERBRUIK IN
NL (2020)

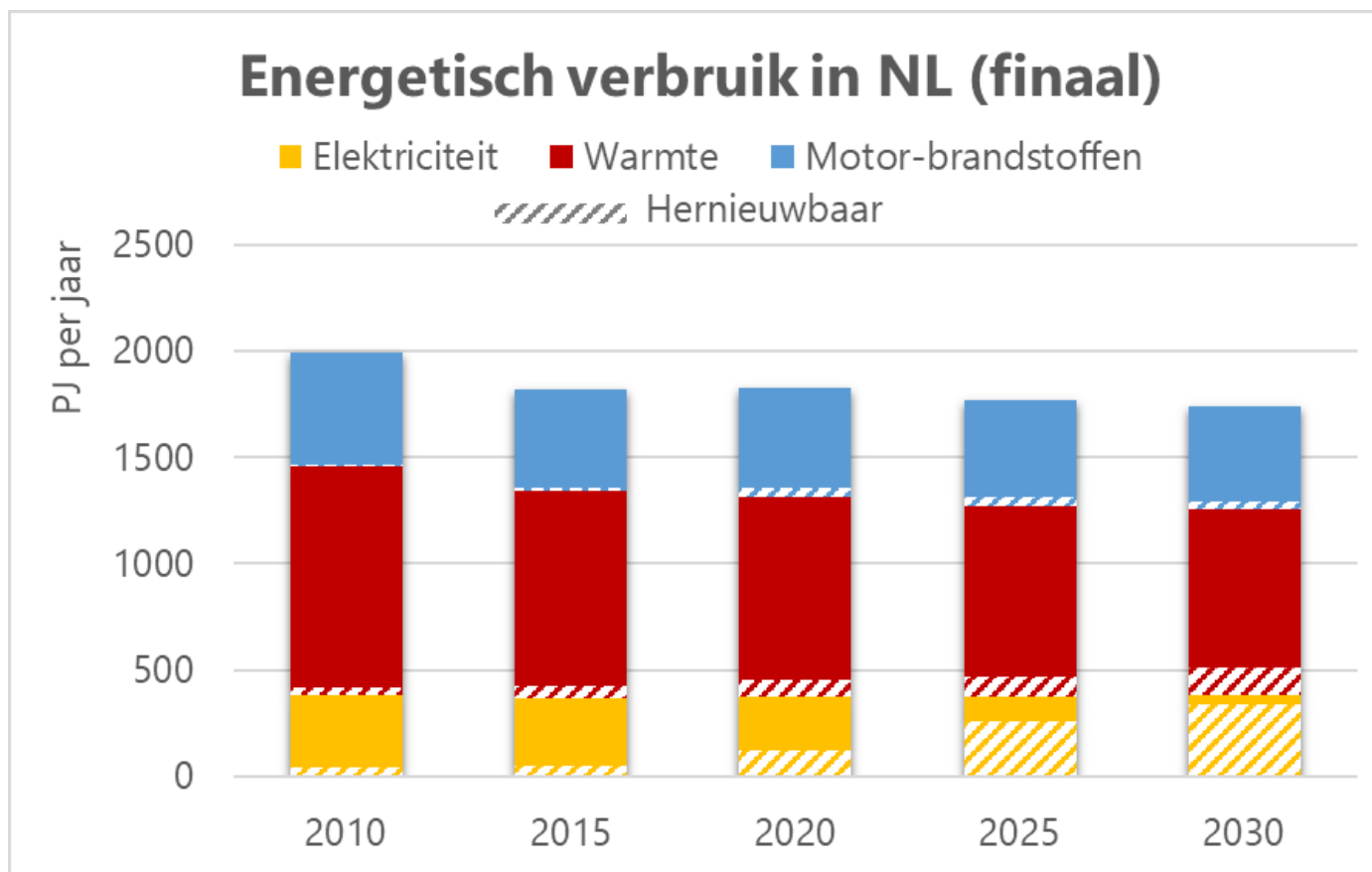
Bron: Klimaat- en Energieverkenning 2019, PBL

...en hoe verandert dat?

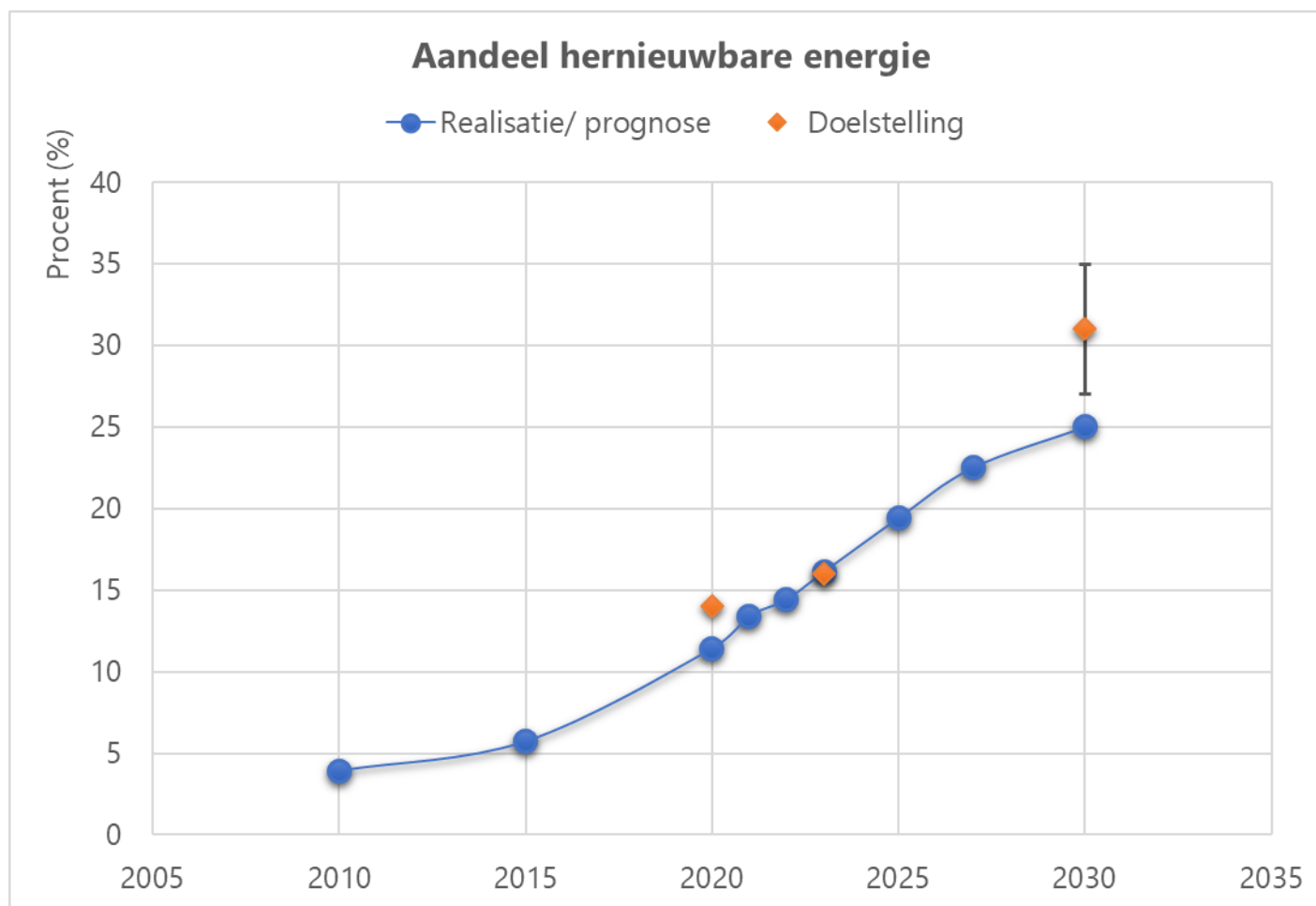
Bron: Klimaat- en Energieverkenning 2019, PBL (bewerkt)

...en hoe verandert dat?

Bron: Klimaat- en Energieverkenning 2019, PBL (bewerkt)

Hoeveel daarvan wordt hernieuwbaar?

Bronnen: Klimaat- en Energieverkenning 2019, PBL / Energieakkoord

Doelen halen?

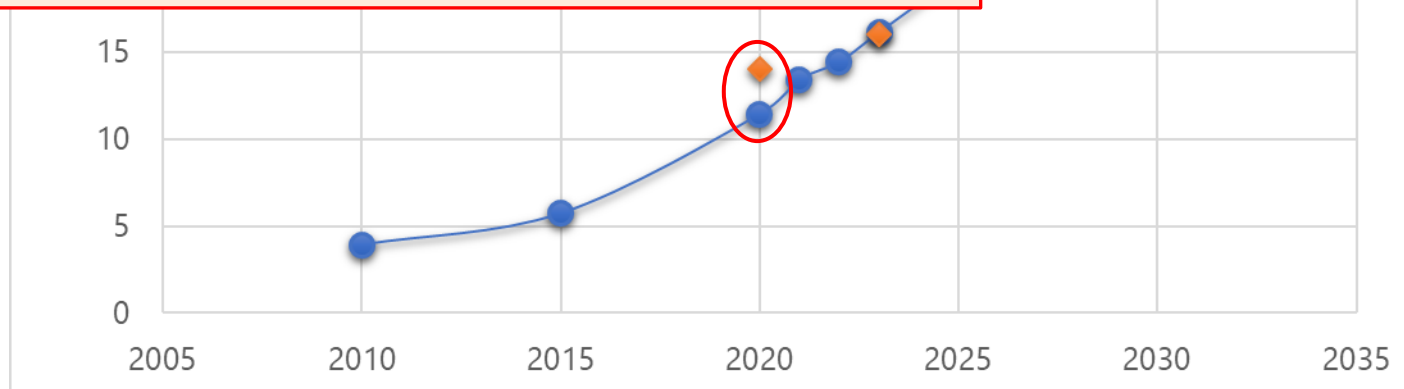
Bert van Dijk • FD

wo 8 jan

ACHTERGROND

Nederland moet groene energiedoelen elders in Europa inkopen

Nederland haalt zijn doelstelling niet om eind dit jaar 14% hernieuwbare energie op te wekken. Om boetes vanuit Brussel te voorkomen, rest het kabinet nog één optie: het kopen van groene overschotten van andere EU-lidstaten. Hoe langer Nederland wacht, des te duurder is Nederland uit, zeggen deskundigen.

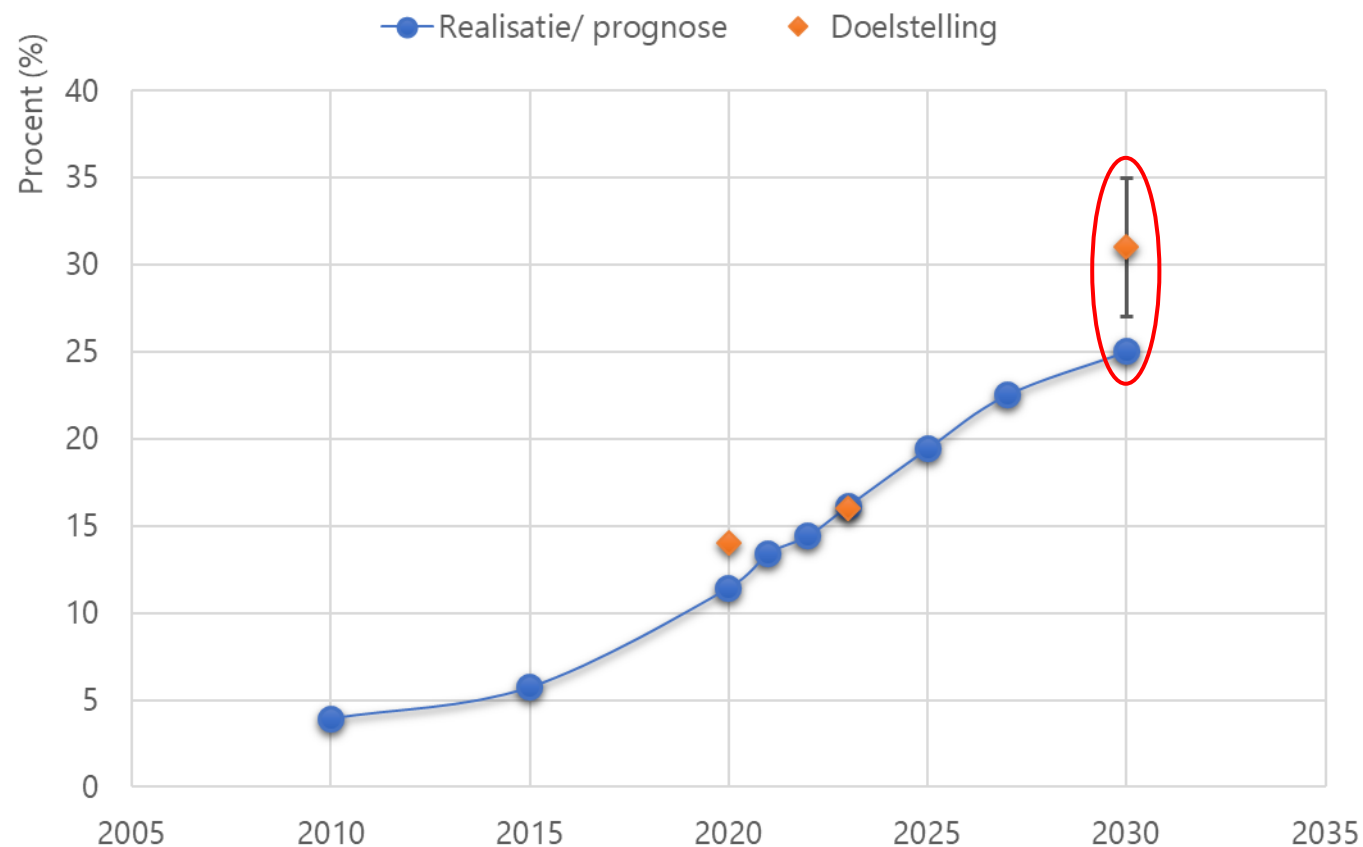

Bronnen: Klimaat- en Energieverkenning 2019, PBL / Energieakkoord

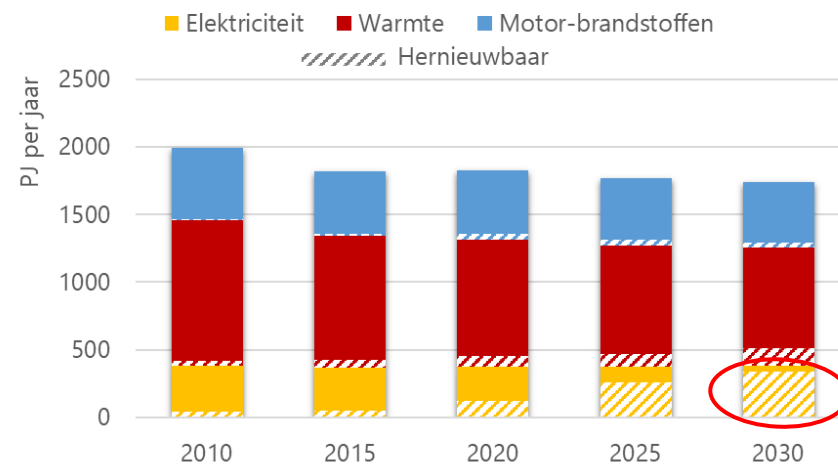

Doelen halen?

Aandeel hernieuwbare energie

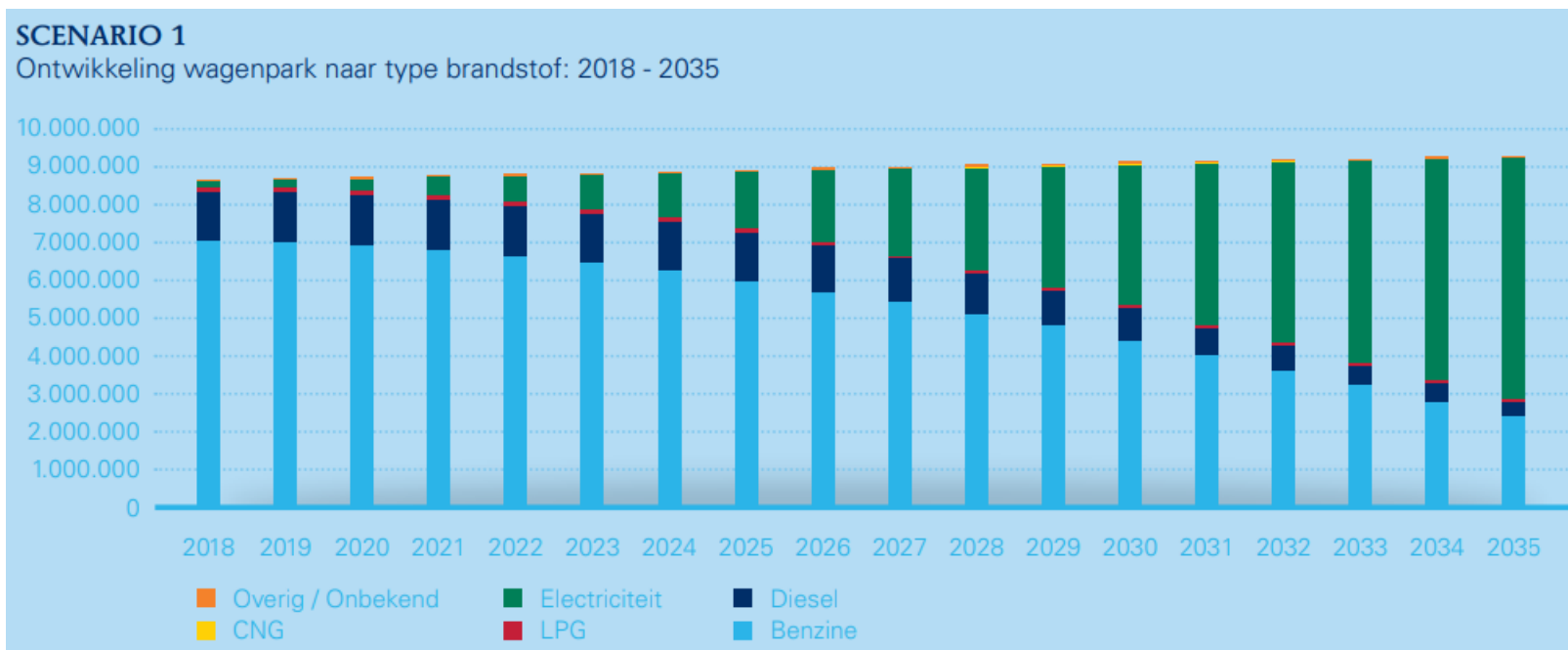

Energetisch verbruik in NL (finaal)

Bron: Klimaat- en Energieverkenning 2019, PBL (bewerkt)

Mobiliteit kan snel gaan de komende 10-15 jaar:

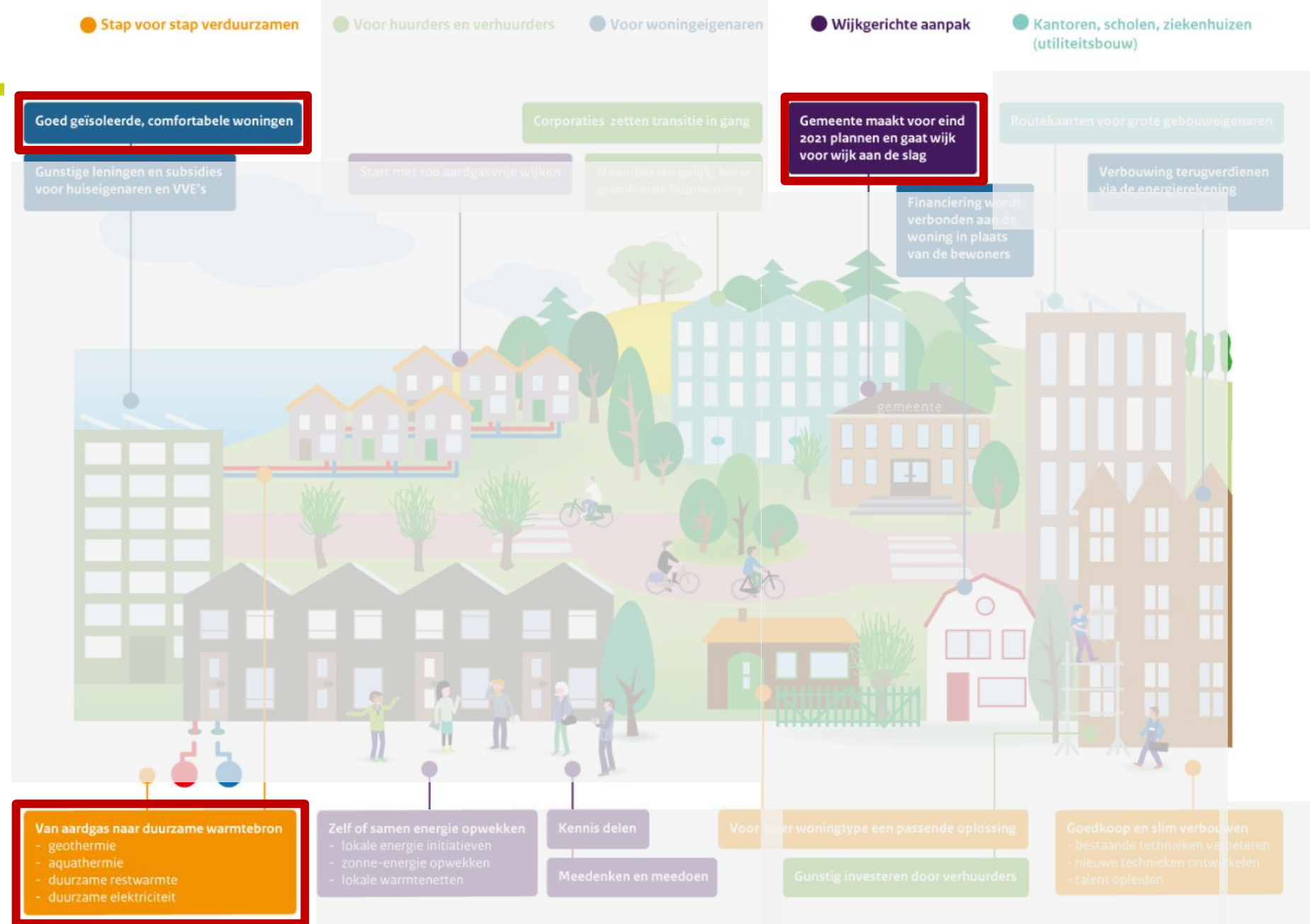

Bron: Tankstations in transitie (Berenschot), november 2019

Hoe snel kan het voor warmte?

- Verdeling warmtevraag anno 2030:
  - ca. 10% landbouw (lage temperatuur);
  - ca. 45% industrie (hoge temperatuur);
  - ca. 45% gebouwde omgeving (lage temperatuur).
- Industrie zet in op mix van:
  - Elektrificatie;
  - Waterstof en biogas;
  - CCS (opslag van CO₂).
- Landbouw zet in op geothermie of biomassa
- Wat gaat er in de gebouwde omgeving gebeuren?

Ga naar www.menti.com
code **52 10 84**

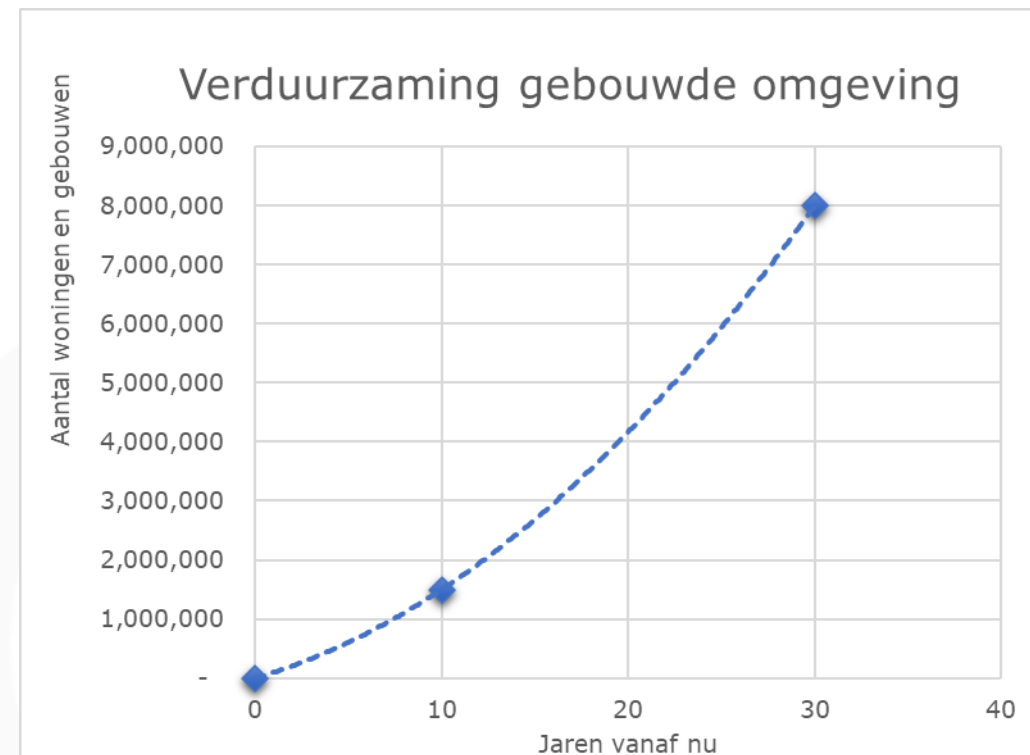
Bron: Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving (2019)

GEBOUWDE OMGEVING

Transitie gebouwde omgeving

- Ca. 1,5 miljoen woningen en gebouwen in 2030
  - Dus 6,5 miljoen tussen 2030 en 2050
- Gemeenten als regisseurs:
  - Opstellen Transitievisie Warmte
  - Uitvoeringsplannen voor wijken voor 2030
  - Startanalyse en rekenmodel *Vesta Mais*
    - Gevolgen (warmte-)strategieën op buurniveau
      - Maatschappelijke kosten
      - Kosten eindgebruikers
      - CO₂-uitstoot
      - Energievraag

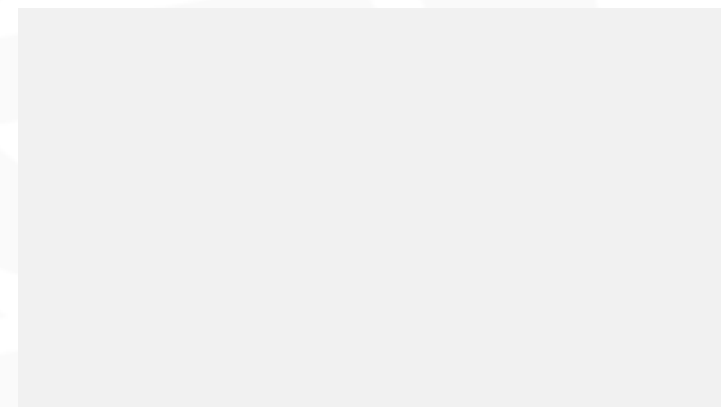
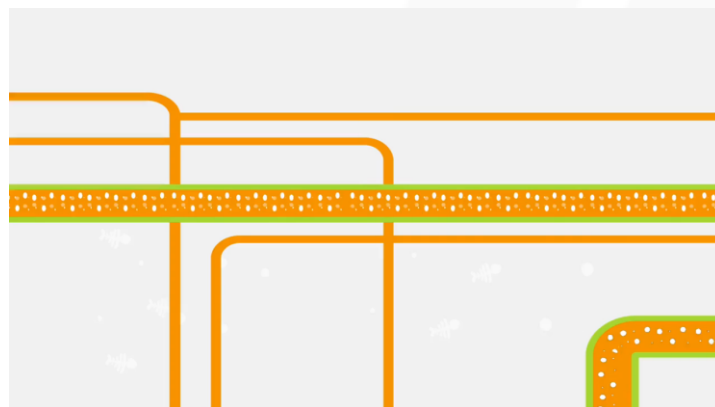
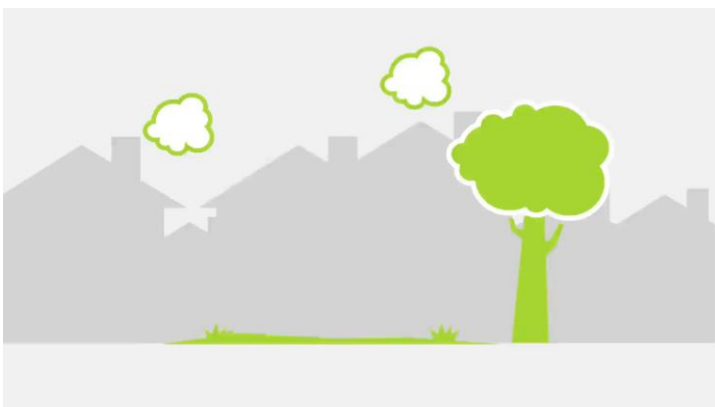

Bron: Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving (2019)

Geen *aardgas*, wat dan?

Drie gangbare alternatieven¹:

1. Warmtepompen
2. Warmtenetten (bijv. geothermie, aquathermie of restwarmte)
3. Duurzame gassen (bijv. biogas of groene waterstof)

¹ anno 2020

Bron: HIER verwarmt (2016)

'Waterstofladder'

	Positie	Vrager van waterstof	Alternatieven	Potentie tot besparen
Feedstock	1	Kunstmest	●	●
	2	Duurzame chemie/ plastics	●	● ●
	3	R&D		
Mobiliteit	4	Staal	●	●
	5	Lucht- en scheepvaart	●	● ●
Elektriciteit	6	Duurzame back-up voor wind/ zon	● ● ●	● ●
Proceswarmte	7	Industriële proceswarmte	● ●	● ●
Mobiliteit	8	Goederenvervoer, bouw, landbouw	●	● ●
	9	Treinen, bussen, pakketbezorging en personenauto's	● ● ●	● ● ●
	10	Verwarmen, douchen en koken	● ● ●	● ● ●

Waar komt wat, en wanneer?

- Tot 2030: Gemeente werkt uitvoeringsplannen uit voor wijken
- Maar welk concept voor welke buurt?
  - Model Vesta Mais heeft beperkingen:
    - Geen lokale omstandigheden;
    - Buurtgrenzen liggen vast;
    - Warmtevraag per gebouw niet individueel aan te passen;
    - Relatief langzaam en lastig in gebruik.
- Eigen model ontwikkeld: Greenvis Warmtetool

Greenvis Warmtetoel

- Veelzijdig
  - Meerdere combinaties warmteconcept-gebouw
  - Geen harde gebiedsgrenzen
- Transparant
  - Herleidbaar
  - Beschikbaar voor klant
- Snel
  - In opstellen scenario's
  - Eigen lokale data toevoegen

GREENVIS ENERGY SOLUTIONS

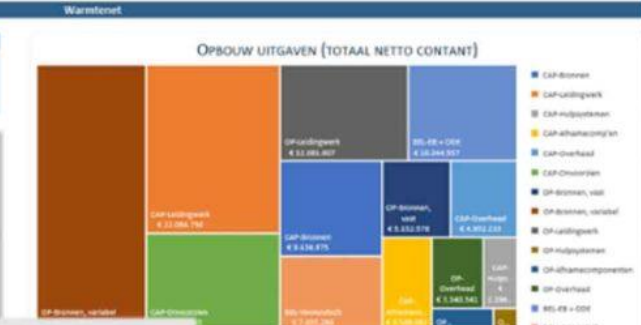
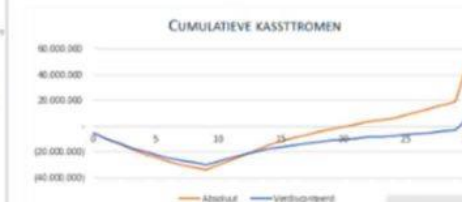
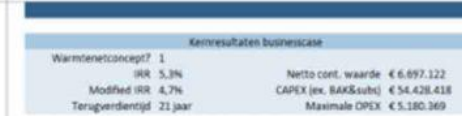
Auteur: [Naam]
Datum: [Datum]
Project: [Code-Naam]

Scenario-definitie

Scenario: Inlezen/instellen
Selectie naam: [Naam]
Warmteconcept: [Concept]
Temperatuur afg: [Temperatuur]
Opleverings bij: [Opleverings]
Type backup: [Type]
Selectiedeel: [Deel]
BAK toelag: [Toelag]
Keuze scenario: [Keuze]

Keuzes & aannames

Uitgangspunten & aannames	Waarde	Default	Eenheid
Volltoelag (D = wordt berekend)	10	10	jaar
Zichtjaar (D = verloop)	0	0	jaar
Inflatiefactor algemeen	2,0%	2,0%	%/a
Extra index elektr. (Inkoop & E&B)	2,0%	2,0%	%/a
Extra index elektr. (Inkoop & E&B)	1,0%	1,0%	%/a
Schaf leercurves (1: optim - 0 pess.)	0,5	0,5	-
Warmtevraagreductie Klimaat-effect	0,5%	0,5%	GJ/GJ/jaar
Warmte-tarief kleinverbruik	21,540	21,540	€/GJ, ex btw
Warmte-tarief grootverbruik	19,386	19,386	€/GJ, ex btw
Extra index warmte-tarief	1,0%	1,0%	%/a
Vastrecht kleinverbruik	0	0	€/a, ex btw
Vastrecht grootverbruik	0	0	€/a, ex btw
BAK toelag t.o.v. default	0	0	€/a
Financiële uitgangspunten actoren			
Rendements-actiefactor	4,0%	4,0%	%/a
WACC exploitant	4,0%	4,0%	%/a
Discontovoet gebouweigenaar	4,0%	4,0%	%/a
Discontovoet gebruiker	4,0%	4,0%	%/a
Discontovoet maatschappij	3,0%	3,0%	%/a
Warmte-tarief subsidie			
SDE ja/nee	0,0%	0,0%	€/GJ, CAPEX
Eenm. projectsubsidie, proc.	0,0%	0,0%	€/GJ, CAPEX
Eenm. projectsubsidie, als	-	-	€/GJ, CAPEX
Participatiegraad	100%	100%	afv/afh
Begroten op gekozen (0) of maximale (1) participatie?	1	1	-
Geboortegedrag subsidie	1	1	-
SDE ja/nee	0,0%	0,0%	€/GJ, CAPEX
Eenm. projectsubsidie, proc.	0,0%	0,0%	€/GJ, CAPEX
Eenm. projectsubsidie, als	-	-	€/GJ, CAPEX
Levensduur componenten	1	1	-
Restwaarde = kasstroom ja/nee	50	50	jaar
Levensduur ladingen, isolatie etc.	50	50	jaar
Definitie			
Woningequivalent	30	30	GJ/jaar

Aan de slag!

- We weten steeds meer, maar lang niet alles
- Leren hoe we gebouwen effectief en betaalbaar verwarmen
  - Bij collectieve oplossingen: samen besluiten
  - Gemeenten, woningcorporaties, netbeheerders, buurtinitiatieven oppakken met bewoners.
- Komende 10 jaar: ruim 400 gebouwen per dag ombouwen → alle handjes uit de mouwen

Verdieping?

Webinar

Bedankt voor het bijwonen van onze webinar 'Een wereld vol warmte zonder aardgas'. Wilt u de presentatie later nog eens rustig terugkijken? Of wilt u zich verdiepen in de begeleidende whitepaper 'GreenVisie op het verduurzamen van gebouwen'? Dat kan!

Vul uw gegevens in en download direct de presentatie en whitepaper.

Ga naar www.greenvis.nl/webinar/
en download naast de presentatie
ook onze begeleidende whitepaper.